



LEE KUEI-SHIEN s-a născut în anul 1937 în Taiwan. Este poet, eseist, traducător, editor. A absolvit Institutul Tehnologic din Taipei, obținând diploma de inginer chimist. Este membru al mai multor asociații și fundații literare din Taiwan (vicepreședinte al Taiwan P.E.N., în 1987, apoi președinte, președintele Fundației Naționale de Cultură și Artă) și din alte țări (*The International Academy of Poets*, din Anglia; *Rilke Gessellshaft*, din Elveția etc.).

A publicat numeroase volume de poezie, eseuri, antologii, traduceri, dintre care menționăm colecțiile „Collected Poems” (șase volume, 2001), „Collected Essays” (zece volume, 2002), „Collected Translations of Poems” (opt volume, 2003), „Anthology of Modern European Poetry” (25 volume, 2001-2005), „Frumusețea Tandreței” (Pelerin, 2006, București, România), „The Hour of Twilight”(2007; ShowWe, 2009, Taipei, Taiwan). Lee Kuei-shien primit mai multe premii literare dintre care amintim *Merit of Asian Poet (Korea, 1994)*, *Rong-hou Taiwanese Poet Prize (1997)*, *World Poet of the Year 1997*, *Poets International (India, 1998)*, *Lai Ho Literature Prize (2001)*, *Taiwan Premier Culture Prize (2001)*, *Taiwan New Literature Merit Award (2002)*, *Michael Madhusudan Academy Best Poet Award (2002)*, *The Star of Asia Award (2004)*, *Wu San-lien Literature Prize in Poetry (2004)*, și i s-a conferit *Poet Medal from Mongolian Cultural Foundation (2005)*.

A fost nominalizat candidat la Premiul Nobel pentru Literatură, de Academia de Poezie din India. Poeme ale sale au fost traduse și publicate în Japonia, Coreea, Canada, Noua Zeelandă, Olanda, Iugoslavia, România, India, Grecia, Rusia, Spania și Mongolia.

#### ÎN CĂUTAREA ESENȚEI, PRIN POLITICA IUBIRII...

*Ora Amurgului* cuprinde poeme scrise între anii 1966-2006. Variatele teme abordate de autor timp de patru decenii, descriu o întreagă istorie a analizelor sale asupra întâmplărilor personale ce i-au îmbogățit experiența de viață, dar și asupra evenimentelor consemnate de istorie sau faptelor cu un anumit grad de generalitate.

Poemele sale valorifică simțul de observație, meticulozitatea și talentul de cercetător în studiul naturii sub diferitele ei forme de exprimare, toate aflate în continuă transformare. Nimic nu este lăsat deoparte de privirea sa pătrunzătoare, în căutarea stării de liniște, a esenței ascunse în fiecare din formele și numele lumii fenomenale, ce apar, se dezvoltă și dispar, în tumultul vieții însăși. Toate aceste fațete ale diversității exprimă moduri diferite de manifestare a unicității căutate conștient sau nu, de fiecare dintre noi.

Imaginile poetice, uneori picturale, sugerează cititorului să privească prin ele, mai departe. De exemplu, descriind ora amurgului, când „pădurile aruncă o vastă umbră de înserare/ în depărtările din spatele turnului”, poetul încheie cu o invitație la reflecție: „asemenea turnului înconjurat de întuneric/ o viață eternă stă aici în liniște/ de parcă, vai, dintr-un adânc izvor,/ copacii se înalță înspre cerul serii” [*Turn*]. La fel, prin glasul buruienilor, poetul ne asigură că „iubirea este singurul semn real al existenței noastre” (*Buruieni*), iar *Două maluri ale unui râu* meditează asupra speranței de regăsire și asupra semnificației iubirii: „marea tainică a iubirii acoperă fără să știm golul de nestrăbătut dintre noi”; deși o distanță le separă, realizează că ele se vor regăsi, în cele din urmă în oceanul cel larg”.

Unele poeme descriu personalități care au jucat roluri importante în destinul unor popoare: „Ai avut un vis prea mare ca să fie mărginit/ în marele Gobi, în marea stepă/ chiar și în întregul Mileniu al Doilea”, „Oriunde ajungeai istoria se transforma într-o legendă/ Ai dispărut la fel de repede cum ai apărut”( *Visul lui Gînghis Han*), în altele utilizând ironia, extrage învățăminte din erorile ce țin de viața politică și socială, care au produs și produc multă suferință: „Sunt alcătuită ca să arăt cea mai bună

expresie facială/ și îmi e dat să am o imensă scenă exclusivistă (*Marionetă*); „Când ai voie să apreciezi natura/ te aștepți să auzi aplauze/ Când ai voie să te bucuri de aplauze/ ești orb la faptul real” (*Fapt real*); Este o insulă liberă/ pur și simplu pentru că e o insulă pustie/ Dar în momentul în care este declarată pământ liber/ va fi ocupată/ Cizmele de fier încep să calce în picioare insula (*O insulă pustie*).

Patriotismul și dragostea sa de țară se degajă atât din respectul și recunoștința pentru cei care au înscris, prin sacrificiul lor, pagini importante din istoria Taiwanului, cât și din responsabilitatea poetului-cetățean pentru viitor: „Pentru că voi ați pășit pe o anumită cărare/ urmașii taiwanezi/ sunt în stare să-și înalțe frunțile”; „Citesc poemul meu dedicat vouă/ în memoria vieților voastre/ care au fost dedicate patriei noastre – Taiwanul (*Dedicație – Victimelor masacrului de pe 28 februarie 1947*).

Poezia, creația în general, dar și grija pentru viitorul planetei sunt de asemenea teme importante în meditațiile sale: „Orice formă de risipă este un act non poetic/ Nu se presupune ca eu să scriu poezii pe hârtie folosită/ dar vreau doar să îndeplinesc obiceiul auto-restrângerii/ și vreau să cresc cât mai puțin povara Pământului (*Sunt obișnuit să scriu poezii pe hârtie folosită*); în Granada, orașul vechi/ frumusețe și durere curgând/ departe, departe de alte coaste ale secolului/ prietenia și visul prin poezie/ convergând din toate țările din lume. (*În Granada*).

Uneori, în mod direct și natural, ca în poemul intitulat *Krishna*, autorul își exprimă venerația față de Zeitatea centrală a hinduismului: „Te venerez la rang înalt în templu/ sunt și mai doritor să rămân aproape să te iubesc”; poemele sale, indiferent de subiectul asupra căruia poetul își focalizează atenția și concentrarea, degajă implicit efortul său continuu de a le descifra semnificația reală.

„Prin introspecție înțeleg deodată/ că statutul vieții spirituale/ ar trebui să fie independent de domnia iubirii/ ca să dobândească libertatea divinității supreme.”, afirmă poetul căutător al esenței, care înțelege în cele din urmă că „nașterea libertății interioare trebuie să dorească să fie devotată obligației iubirii”, pentru ca „să se deschidă în cele din urmă ușa de fier/ pentru a deveni independentă de domnia umbrelor îngrozitoare.” (*Politica iubirii*).

Elena Liliana Popescu

1

## Turn

塔

Ora amurgului sosește  
Pădurile aruncă o vastă umbră de înserare  
în depărtările din spatele turnului

Măinile tale catifelate caută izvorul apei  
ce se ascunde dincolo de oglinda apelor  
precum cărarea izolată a unui anotimp imprevizibil

Asemenea turnului înconjurat de întuneric  
o viață eternă stă aici în liniște  
de parcă, vai, dintr-un adânc izvor,  
copacii se înalță înspre cerul serii

Când palidele raze de soare vuiesc în depărtare  
coboară asfințitul la picioarele tale  
O, umbra ta ar trebui să crească  
iar mâinile tale catifelate căutătoare  
ar trebui și ele să înalțe un tainic turn

1966

2

### **Curtea bisericii**

— *Catedrală, Chur*

教堂墓園

Cine oare mă conduce aici  
să te-ntâlnesc și să mă bucur de liniștea din jur?

Razele soarelui de primăvară timpurie și sunetul muzicii sacre  
sunt un izvor etern țâșnind deasupra  
mâinilor tale atrăgătoare

Eterna dragoste a părinților tăi  
aprinde din nou două lumânări  
Iar îngerii cu aripi blânde de pe mormântul tău  
arată cuvintele „RETO 1961 – 1962”  
Trandafirii, galbenele crizanteme și violetele  
sunt tovarășii tăi ce te-nconjoară

Vai, viața ta rămâne veșnic  
la vârsta cântecelor și a râsetelor  
Pot să îți vorbesc în limba ta maternă  
Vai, și eu am murit odată  
și totuși nu pot să te regăsesc  
în starea morții veșnice

1967

3

### **Pasăre necântătoare**

不會歌唱的鳥

La început se întâmpla doar din curiozitate  
să observ cum se-nălța cadrul de oțel  
și-apoi cum se finaliza întreaga clădire

Ziua la fereastră, se arată dinții groaznicului lup  
noaptea la fereastră, dansează cu gheare drăcesc de ascuțite  
înspre cuiburile noastre

Datorită neliniștii coardele noastre vocale se înțepenesc treptat  
asemenea unui copac bătrân și găunos  
Prin urmare, oamenii vestesc în exces  
Oscina este un fel de pasăre necântătoare

1969

**Amintirea ocupă cel mai bun loc**

回憶佔據最營養的肝臟部位

Amintirea este un șemineu însingurat  
ce emite fum întunecat  
seara

Această condiție de viață fără substanță  
există înaintea oricărei limbi  
Fără vreo țintă anume  
fumul se risipește în toate direcțiile  
asemeni unor păsări libere pe aripile vântului

Amintirea este o capcană mișcătoare  
care eliberează fumul  
și îl adună apoi ca un copil ce aleargă  
înăuntru și în afară jucându-se de-a v-ați ascunselea

Apoi până când vine toamna  
amintirea devine un cancer  
ocupând cel mai bun loc din ficat  
și mâncându-l până când totul e gol

1969

**Viața cheamă în sălbăticie**

生命在曠野中呼叫

Aruncă cuțitul cu forță  
iar și iar  
convergând treptat către centru

Se holbează la vara violentă  
într-un mod atât de hotărât  
încât în cele din urmă amețește

Viața cheamă în sălbăticie  
de fiecare dată când mâna atârnă în jos  
viața cheamă în sălbăticie

Se concentrează asemenea unui cuțit  
îndreptând ultima aruncare cu toată puterea  
înspre centrul fierbinte al zidului

1969

6

### **Papagal**

鸚 鵡

„Stăpânul meu e bun cu mine”  
Stăpânul nu mă învață decât aceste vorbe

„Stăpânul meu e bun cu mine”  
Eu exersez aceste vorbe zi și noapte

Orice musafir când vine  
eu țip  
„Stăpânul meu e bun cu mine”

Stăpânul meu e-așa de mulțumit  
încât îmi dă mâncare și băutură bună  
și îi invită pe musafiri ca să mă laude  
că sunt isteț și inteligent

Uneori, stăpânul meu  
îmi zice destul de încântat  
„Spune orice crezi”

Iar eu invariabil răspund  
„Stăpânul meu e bun cu mine”

1972

7

### **Buruieni**

野 草

O, glie, când te îmbrățișăm  
simțim cum căldura ne străbate corpul  
deodată cu sângele nostru și cu sudoarea  
Viața activă de sub pământ  
ne face să cântăm peste munți și câmpii  
Îi spunem bun venit soarelui  
și ne urăm de bine pentru ziua de mâine

Este destinul nostru  
să te îmbrățișăm în sălbăticie  
adesea noi suntem despărțite de drumul  
pe care roțile hurducăie  
și unde capre gălăgioase își lasă excrementele nedigerate  
și fluierile la înmormântări strigă către cerul gol

În sălbăticie ne îmbrățișăm liber una pe cealaltă  
cu putere ca să primim o caldă afecțiune

O, glie, ne dăm seama  
că nu-ți va fi rușine când te vom îmbrățișa  
este soarta noastră să cântăm tare și clar

Cântecul este singurul semn al existenței noastre  
Dragostea este singurul sens real al existenței noastre

1977

8

### **Două maluri ale unui râu**

兩岸

Mareea tainică a iubirii acoperă  
fără să știm golul de nestrăbătut dintre noi.

Amândouă provenim din același munte  
dar ne grăbim fiecare fără să știm către propriile scopuri  
Unitatea sorții noastre este întunecată de suprafața apei  
Mereu este o distanță variabilă între noi  
totuși în cazul probabil în care ne despărțim fără ca să ne mai zărim  
încă mai putem găsi iubirea la urmă în oceanul cel larg

Există o îngrijorare dacă am fi prea apropiate  
căci ar putea face ca apa să fie involburată  
Dar oricât de turbulentă ar fi apa la suprafață  
dragostea se măsoară după adâncimea albiei

Distanța de nestrăbătut dintre noi este sacră  
în ciuda faptului că malul sudic este prosper, iar cel nordic părăsit  
Frumosul peisaj este mai degrabă armonios decât uniform  
și adevăratul înțeles al iubirii este mai degrabă calm decât grăbit

1977